

**СТРУЧНО УПУТСТВО О ИЗРАДИ, СТРУКТУРИ И САДРЖАЈУ
ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА**

Уводне напомене

Овим упутством ближе се уређује израда, структура и садржај школског програма, сагласно члану 76. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 52/11 и 55/13) и члану 27. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 55/13).

Основно, средње образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање и други облици стручног образовања остварују се на основу школског програма сагласно члану 76. Закона о основама система образовања и васпитања.

Саставни део Стручног упутства чине прилози.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Сврха школског програма

Дефинисати која је је сврха школског програма, шта желимо да постигнемо; и кроз задатке разрадити.

Циљеви школског програма

Дефинисати оне циљеве које ће се остварити кроз наставне и остале програме;

Неки од циљева могу да буду: обезбедити квалитетно образовање и васпитање које омогућава стицање знања и вештина неопходних за живот у савременом друштву и омогућити задовољење потреба ученика у стицању знања, вештина, ставова и вредности; подићи ниво образовања - ученици добијају потребна знања теоријска и практична и усвајају вештине неопходне за даљи живот; подстицање здравствених и физичких способности (значај за појединца и цело друштво да има психички, физички здравог појединца); развијање свести о друштвеној одговорности и националној припадности (значај ученици развијају одговорност према друштву и осећај о својој култури, народу, етничкој припадности); развијање и неговање другарства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Наставни план основног образовања и васпитања

Приказати обавезне наставне предмете, обавезне изборне предмете и изборне наставне предмете са недељним и годишњим фондом часова;

Програми обавезних и изборних предмета по разредима са начинима и поступцима за њихово остваривање

За сваки наставни предмет одредити циљ и задатке, табеларно приказати број теме, назив теме и садржај теме, часова обраде, број осталих типова часа и укупан број часова прописан законом, стандарде постигнућа, облике рада, методе рада, процена и провера остварености постигнућа, корелација са другим предметима, активности ученика, активности наставника (Могућа форма – Прилог 1).

НАПОМЕНА: облике и методе рада, корелацију, активности ученика и наставника писати посебно за сваку наставну тему.

Начин и поступци за остваривање програма обавезних и изборних предмета

- Подстицати наставнике и пружати стручну помоћ у примени иновативних модела наставе (интегративна настава, пројектна настава, интерактивна настава) јер овакви видови наставе развијају мишљење код ученика и представљају најсложенији облик практичног, смисаоног и интензивног стицања знања;
- Стварати одговарајуће дидактичко-техничко окружење;
- Примењивати више различитих наставних облика на једном часу (рад у пару, групни рад, индивидуални облик рада, фронтални облик рада у комбинацији са самосталним радом ученика), како са истоврсним, тако и са диференцираним задацима и садржајима;
- Анализирати и вредновати рад и ефекте групног рада;
- Створити повољну климу;

- Одабрати адекватне методе учења;
- Подстицати позитивну међузависност чланова;
- Подржати индивидуалну укљученост;
- Развијати интерперсоналне и когнитивне способности;
- Повезати теоријска знања са практичном наставом, како би ученици применили стечена теоријска знања;
- Подстицати ученика да решавају проблеме, постављају питања и активно траже одговор из своје околине и окружења;
- Подстицати ученике да примењују знања из једне области у другој и самим тим формирају функционално знање;
- Вежбати са ученицима примену знања, употребу способности и коришћење вештина;
- Добар избор наставне методе, која одговара карактеристикама наставне јединице или теме и која преовладава током наставне јединице или теме, али тако да се преплиће и допуњује са осталим наставним методама;
- Примена одговарајућих наставних средстава које ће утицати на аудио-визуелно-моторну перцепцију ученика, (чути, видети, рад);
- Наставна средства израђивати у сарадњи са ученицима и користити их у свакодневном раду;
- Упућивање у начин процене сопственог напредовања ученика;
- Уџбенике и друге изворе знања користити у свакодневном раду;
- Подстицати ученике да прате сопствено напредавање и да изграде одговоран однос према себи;
- Подстицати наставника да функционално објашњава градиво, примењује нове облике, методе и средства рада и на тај начин буди радозналост код ученика пружајући му могућност да пита, размишља, производи оригиналне идеје да открива нова значења и развија критичко мишљење.

Програм допунске и додатне наставе

Програм допунске и додатне наставе приказати табеларно: број теме, назив теме и број часова (Могућа форма – Прилог 2);

НАПОМЕНА: у раду поћи од знања и могућности ученика, за сваког ученика припремати диференциране задатке и применити индивидуализован начин рада.

Програм културних активности школе

Циљ програма, задаци програма, активност, време реализације, реализатори

Примери активности: приредба (одељењска и школске) поводом почетка и завршетка школске године, приредбе поводом обележавања Дана духовности, Дана школе, Нове године; организација такмичења талената у оквиру школе; посета позоришним и филмским представама, музејима, галеријама; организација карневала, маскенбала, базара-ученичких радова....

Програм школског спорта и спортских активности

Циљ програма, задаци програма, активност, време реализације и реализатори;

Примери активности: учешће у спортским манифестацијама које организује локална самоуправа; такмичења у оквиру саме школе (турнир у фудбалу, кошарци, одбојци, штафетне игре); турнири у којима учествују наставници и ученици и родитељи; крос РТС, школски крос и наравно недеља школског спорта која је регулисана законом, као и друге.

Програм заштите од насиља, злостављања, занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања

Циљеви програма – стварање и неговање климе, прихватања толеранције и уважавања; дефинисање поступака и процедура и реаговања у ситуацијама насиља; информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима; успостављање система ефикасне заштите;

Задаци програма – информисање колектива и ученика о проблемима и случајевима вршњачког насиља; комуникација са надлежним службама;

Активности (назначити време, као и реализаторе):

- Информисање свих укључених у рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља;
- Саветодавни рад са ученицима са циљем ублажавања последица насиља;
- Информисање колектива и ученика о проблему вршњачког насиља;
- Едукација о проблемима насиља;
- Уочавање и међусобно информисање о случајевима вршњачког насиља у школи;
- Тимски рад на смањењу насиља у школи;
- Комуникација са надлежним службама (Центар за социјални рад, СУП, Здравствени центар и др.);
- Обука за доношење правила понашања и реституцију у оквиру одељењске заједнице (Иразред);
- Редифинисање школских правила;
- Упознавање ученика и родитеља првих разреда са програмом пројекта;
- Укључивање у активности ђачког парламента;
- Организовање хуманитарних активности – помоћ у набављању уџбеника и школског прибора угроженим ученицима;
- Поставка зидних новина;
- Како управљати атмосфером и понашањем у одељењу;

- Плакати на тему борбе против насиља - зидне новине;
- Обука нових чланова Вршњачког тима;
- Промоција кутије поверења;
- Недеља различитих култура;
- Поставка и креирање стране на сајту школе;
- Изложба дечијих радова на тему „Без насиља је лепше”- поставка зидних новина;
- Недеља мењања улога;
- Избор нај ученик, нај наставник;
- Ненасилна комуникација (филм за ученике од I до IV разреда);
- Час одељењског старешине – радионица на тему ненасилне комуникације;
- Прослава школске славе уз саморегулацију дисциплине;
- Организовање презентације за Савет родитеља на тему заштите деце од насиља, занемаривања и злостављања (чланови тима);
- Организовања ученичког саветовалишта и центра за медијацију;
- Акција у „Туђим ципелама”-за децентрацију и неговање емпатичности и инклузивног приступа;
- Како да се заштитимо од електронског насиља, радионице у оквиру одељенских заједница;
- Организација недеље школског спорта,...

НАПОМЕНА: У оквиру овог тима постоји и Вршњачки тим. У Годишњем плану постоји план овог тима за ученике шестог, седмог и осмог разреда. План чини (активност, време реализације, носиоци активности које имају за циљ да утичу на превенцији насиља)

Програм слободних активности ученика

Табеларно приказати: број теме, назив теме, број часова (Могућа форма – Прилог 3)

Програм професионалне оријентације

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности - упознавање родитеља са њиховом улогом у професионалном опредељивању деце; предавање педагошко-психолошке службе; уређење паноа; формирање клуба за професионалну оријентацију; радионице у оквиру пројекта „Професионална оријентација“ у седмом и осмом разреду; родитељи представљају своје занимање; тестирање ученика осмог разреда тестом ТПИ; дан образовања - представљање средњих школа,...

Програм здравствене заштите

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности: формирање личних хигијенских навика; формирање навика у вези са здравом исхраном; спорт у животу младих; изградња односа поштовања и уважавања међу половима,...

Програм социјалне заштите

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности: хуманитарне акције; сарадња са Центром за социјални рад; са Црвеним крстом; са локалном самоуправом; невладиним хуманитарним организацијама; сарадња са удружењем Ромским,...

Програм заштите животне средине

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности: формирање и рад еко патрола; избор учионице са највише цвећа; уређивање радног простора и паноа и обележавање Светског дана воде, шуме, сунца....; радови у школском дворишту садња и нега дрвећа и цвећа; израда и постављање кућица за птице; акције сакупљања рециклажног материјала; израда накита, маски, употребних предмета од рециклираног материјала и изложба тих радова,...

Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности: укључивање у акције Дечијег савеза општине; организовање спортских манифестација и догађаја; сарадња са Саветовалиштем за младе (овладавање животним и социјалним вештинама); учешће у кампањама промоција здравих стилова живота; едукација о безбедности у саобраћају и проблемима малолетничке деликвенције (МУП); едукација о хигијени (дом здравља); учешће у раду Установе културе,...

Програм сарадње са породицом

Циљ програма, задаци програма, активности, носиоци активности и време реализације;

Примери активности: индивидуални и групни разговори и родитељски састанци са одељ. старешинама, пп службом, директором; предавања за родитеље ученика првог, петог и осмог разреда; саветодавни рад са родитељима ученика чија деца имају посебне образовне потребе; упознавање родитеља са портфолиом ученика; учешће родитеља у културним и спортским манифестација школе; формирање кутка за родитеље; организовање социјалних активности-дружење, излети,...

НАПОМЕНА: У изради овог програма поћи од менталитета средине у којој породица живи и у којој дете одраста.

Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Циљ програма, задаци програма, предлог дестинација са навођењем садржаја које ће ученици посетити, време реализације, носиоци реализације; (Могућа форма – Прилог 4).

Програм рада школске библиотеке

Циљ програма, задаци програма, садржај рада, сарадници;

Примери активности: формирање библиотечке секције; упис нових чланова; посета Вуковом и Доситејевом музеју и Сајму књигу као и околним библиотекама; набавка нових књига; организација сусрета са песницима и књижевницима....

Начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад

Остваривање других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад могу се остварити кроз:

- рад Ученичког парламента; Вршњачког тима; Еко тима, школског сајта...

Остале напомене

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

Школски програм садржи, односно може садржати и друге делове у складу са законом, као што су програм факултативног предмета, програм безбедности и здравља на раду и програм за стицање елементарних знања из српског језика за децу и ученике који не познају српски језик.

Број: 610-00-410/2014-07

У Београду, 30. јун 2014. године

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

мр Љубиша Антонијевић, с.р.

МИНИСТАР

др Срђан Вербић, с.р.

РУКОВОДИЛАЦ ГРУПЕ

др Славица Јашић, с.р.

ПРЕДМЕТ: _____

Годишњи фонд часова: _____

За обраду новог градива: _____

За друге типове часова: _____

Циљ наставе

Задаци наставе

Оперативни задаци

Корелација

Начин остваривања програма

Уџбеник за реализацију програма

Литература за реализацију програма

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-назив предмета

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова по теми	Обрада	Утврђивање	Вежбање	Провера	Систематизација	Временска артикулација	Облик рада	Метод рада	Наставна средства
1.											
2.											

3.											
УКУПНО											

2

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Додатна настава

ПРЕДМЕТ: _____

Годишњи фонд часова: ____

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА-назив предмета

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова по теми
1.		
2.		
3.		
УКУПНО		

Уџбеник за реализацију програма

Допунска настава

ПРЕДМЕТ:

Годишњи фонд часова: —

Циљеви и задаци

Теме/према часовима

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА - назив предмета

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова по теми
1.		
2.		
3.		
УКУПНО		

НАПОМЕНА: Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању предвиђеним програмским садржајима.

Уџбеник за реализацију програма

Друго

3.

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА ЗА _____ РАЗРЕД

Годишњи фонд часова: _____

Ред,бр наст. теме	Назив наставне теме	Бр.час. по теми	Број часова		
			За обраду новог гр.	Заутврђивањ е град.	За друге Тип. час.
	АКТИВНОСТИ У СЛОБОДНОМ ВРЕМЕНУ - примери - Слушање музике Читање дечје штампе Спортске игре Дидактичке игре Такмичарске игре Лексичке и математичке игре Израда паноа				
	Укупно:				
	вежбе (лабораторијске, радионичке и др.)	Број вежби	Број часова		

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Излети и екскурзије

Циљ

Задаци и садржај

Дестинације излета и екскурзија према времену одржавања

IX-X	
III -V	
XI- VI	

НАСТАВА У ПРИРОДИ

1. _____ (назив места)
2. _____ (назив места)
3. _____ (назив места)

Циљ

Задаци и садржај

Период одржавања : _____ . године.